

szak- és társadalmi lap az erdészeti személyzet részére.

Előfizetési árak:

Egész évre	8 kor. — fil.
Fél évre	4 kor. — fil.
Negyed évre	2 kor. — fil.

Előfizetési díjak, hirdetések s bármily írásbeli közlemények a lap szerkesztőségéhez küldendők.

Megjelenik
minden Kedden.

Hirdetési díjak:

Egy hasábos garmond sor vagy annak helye 20 fil. Ajánlköztásoknál eladás vételnél minden szó után előre beküldendő 4 fil. Nagyobb s többszörös hirdetményeknél mérsekelt díjak egyzsége szerint.

V. évfolyam.

Szászsebes, 1901. Junius 25.

39. szám

Előfizetési felhívás az „ERDÉSZETI UJSÁG” szak- és társadalmi hetilapra.

Lapunk mai számával záródik az V. évfolyam harmadik évnegyede s a jövő számmal kezdetét veszi a befejező negyedik évnegyed. Ebből az alkalomból ismét azzal a kéréssel fordulunk az összes hazai erdészeti és vadászati altisztekhez, hogy minket terhes és nagy áldozatokat igénylő vállalatunkban az eddiginél fokozottabb mértékben pártolni szíveskedjenek.

Különösen felhívjuk a kincstári erdészeti altisztek figyelmét lapunkra mint a melynek eddigi működése is sokban hozzájárult helyzetük javításához s így méltán elvárhatnók, hogy azt kivétel nélkül mindnyájan támogatnák, mire kivált most lenne szükség, midőn az eddigi egyenruha megváltoztatásának kérdése van napi rendre tűzve és jön tárgyalás alá.

A folyó hó végével hatszáznál több olvasóink előfiztése fog lejárni, vagy már régebben lejárt. Itt újból kénytelenek vagyunk figyelmeztetni azokat a tisztelt olvasóinkat, kik negyedévet meghaladó előfizetési díjjal hátralékban vannak, hogy tartozásukat legkésőbb a jövő hó közepéig kiegyenlítsék, mert ellenkező esetben kénytelenek leszünk a lap további küldését náluk beszüntetni; ugyanez ideig kérjük a lejárt előfizetések megújítását is minek könnyebb és kényelmesebb teljesíthetésére előnyomott utalványlapokat csatolunk.

Az előfizetési árak a régié maradnak.

Szászsebes 1901 junius 25.

Az Erdészeti Ujság
kiadóhivatala.

Néhány szó a kincstáriak egyenruhájáról.

A földmívelésügyi m. kir. minister úrnak legutóbbi rendelete, melylyel az államkincstár szolgálatában, alkalmazásban álló összes erdészeti altiszteket a folyó évre 22 kor. 50 fil. egyenruhaátalányban részesíti, egyuttal pedig azokat az egyenruhának szolgálatban való viselésére újból, és pedig engedetlenség esetén először pénzbüntetés, ismétlés esetén fegyelmi eljárás terhe alatt kötelezi, nagy hullámokat vert az érdekelt altisztek körében, minek egyik tanubizonysága az a nagy halmaz levél, melyet lapunk szerkesztősége az ország minden vidékéről már eddig is kapott, pedig lapunkat alig járhatja és olvassa a kincstári altisztek ötöd-hatodrésze. Képzeltető már most, hogy mennyivel nagyobb tömegét kapnók a felszóllalásoknak, ha lapunkat — a mint az illenék is — az összes kincstári alkalmazottak járatnák és olvasnák, mit különben most, helyzetüknek alapos megjavulása után minden nagyobb megeröltetés nélkül megtehetnének.

A beérkezett levelekből különös képét látjuk annak a felfordulásnak, melyet az nj állapot teremtet s miután valamennyit lapunk szükre szabott keretében nem közölhetjük, csak úgy futólag akarunk itt megemlékezni az olvasott különféle véleményekről s kifejezést adni a magunk véleményének is.

Első sorban végezni akarunk azokkal, kik leginkább renitensek és vitatják azt, hogy nem jogos az egyenruha viselésének kötelezettsége, nem pedig azért, mert a nyújtott egyenruha-átalány nem elégséges vannak a beszerzésére.

Hát ez az állítás a mennyire helytelen, annyira fonák is, mert az illetők nincsenek tisztában a szolgálatadó jogaival és a szolgálattevő kötelességeivel. Az ugyanis, ki valaki másnak szolgálatot ad és az által módot nyújt a megélhetésére, mindig jogositva van megszabni azokat a feltételeket, melyek mellett alkalmazottját szerződteti; ezeket a feltételeket utóvégre szabadságában áll bárkinek is visszatartatni s ez által természetesen a nyújtott szolgálatról is lemondani, mi ellen a szolgálatadó ugyan nem fog felszóllalni, mert utóvégre is a mit az egyik el nem fogad, majd elfogadja más és manapság, mikor annyi a keresetet és alkalmazást kereső egyén, mindenre akad elég alkalmas ember. Az, hogy a kötelező egyenruha viselés a kincstáriaknál már 1884-ben, tehát 17 évvel ezelőtt el lett rendelve, köztudomásu dolog, nyilvánvaló tehát, hogy mindazok az altisztek, ki már eddig is a magas államkincstár szolgálatában álltak, kötelezve voltak egyenruhát viselni, mert erre nem csak a vonatkozó szabályrendelet, hanem hivatali esküjük is kötelezte, melyben magukat a fennálló törvényeknek és szabályoknak feltétlenül alávetették.

A mi azt a kifogást illeti, hogy a most

nyújtott egyenruha átalány az egyenruházat beszerzésére nem elegendő, arra nézve egyszerűen azzal a kérdéssel felelhetünk, hogy hát eddig, míg átalány nem volt, miből szerezték be az altisztek egyenruházatukat? Ugyebár a rendes fizetésükből, mely pedig a mostaninál sokkal csekélyebb volt. A most nyújtott egyenruha átalány nem azt jelenti tehát, hogy az erdőkincstár az egyenruhaviselés kötelezettségének ellensúlyozásául és ellenértékeképen köteles lenne személyzetét abban részesíteni, hanem igenis kifolyása annak a véghetetlen jószívűségnek, mely az újabb időben úgy a földmívelésügyi m. kir. minister úr, mint az erdészet vezető férfiainak minden ténykedésében nyilvánul s melyért az erdészeti altiszt személyzet nem tud eléggé hálás lenni.

A mi már most a hozzánk eddig beérkezett azokat a véleményeket illeti, melyek a mostani egyenruhának a megváltoztatását tárgyalják, ezeket összegezni alig lehet, mert legnagyobb részt egymástól teljesen eltérők, biztos jeléül a példabeszéd igazságának, hogy a hány haz, annyi szokás.

Az egyenruha megváltoztatására vonatkozólag lapunk 37-ik számában annak egy barátja tollából talpraesett cikk jelent meg, mely tárgyilagos voltánál fogva méltán figyelmet keltett s nagyon alkalmas arra, hogy további tárgyalások alapjául szolgáljon. Ennek éppen az ellenkezőjét mondhatnók néhány más véleményről, így például az olyanról, mely úgy

TÁRCZA.

A zabszem.

(Egy huszártiszt visszaemlékezéseiből.)

A „Hazánk” után.

I.

Igazi itéletidő keletkezett. Divízióinkat éppen a sik mezőn kapta s alaposan végigpaskolta a felhőszakadás. Nem volt menekülés, sehol a közelben oly hely, hova be lehetett volna huzódni s bevárni, amíg elmúlik a vihar. Céllovésről jöttünk haza s a vidám hangulatnak egyszerre vége lett. Huszáraink makrapipája is kialudt agyarukban, oly iszonyu tömeg eső szakadt nyakukba, a lovak fájdalmasan nyertettek és rázták fejüket, a lovasok hátán végeig tolyt a víz s egyiknek se volt köpenye. Egyszerre csurom-víz lett valamennyiünk, a nyakunkon belül végig folyó esővíz meggyült belül bőrnadrágjainkban s az ügetés közben

mindig békavartyogást hallató kis pocsolyákba ültünk bele a nyeregben. Hozzá még egy jó órát kellett lovagolnunk e kegyetlen állapotban. Megszűnt minden kedélyesség, csupa mérgelődés és boszuság váltotta fel az addigi kedélyes menetet: egyiknek a hevedere tágult el, le kellett szállania s elmaradt, a másiknak a lova lépett félre s lába megrándult, harmadiknak sikkját vitte le a szél s görgette végig a sárban, az alezredes csontos lova el kezdett ágaskodni s megzavarta a divízió elejét: szóval oly rémes menet lett a jól indult céllovésből, mintha egy sereg manó üzött volna bennüket hazafelé.

Végre is haza érkeztünk, a legénységet elbocsátottuk, hadd káromkodja ki magát a cugszobákban s csutakolja végig a pocsékká vert lovakat, magunk pedig haza. Én Zéno barátommal közös szálláson laktam s mindketten alig vártuk, hogy lerugjuk magunkról a bönnyeggé ázott egyenruhát.

- - Andris, te akasztófárávaló haramia — orditá Zéno az udvarban, amint berobogtunk, — hol kódorogsz?

körül akarja sujtásozni az erdőört, mint a hogy a pók körül hálózza a legyet, hasonlatossá téve azt valamely parádés kocsihoz. Ugyanilyen fölösleges és mivel sem indokolható kívánságnak tartjuk azt is, mely a főerdőörök részére, megkülönböztetésül az erdőöröktől legalább szolgálaton kívül az erdőtisztekéhez hasonló hosszú kardot kíván. Miért nem akkor is, mikor a cserjést és bokrost kell bujni? legalább egygyel több módja lenne az azt viselőnek káromkodni az alkalmatlan és cél nélküli függelék miatt. Egyáltalán nem értjük, hogy szolgálaton kívül mire jó bármilyen oldalfegyver? Az, ki a természettől szép és csinos férfi, az maradoldalfegyver nélkül is, a ki pedig nem az, azt bizony nem csak hogy nem disziti, de sőt ellenkező ecsufítja. Szolgálaton kívül az oldalfegyverre legföllebb korcsmai verekedésnél lenne szükség, ebben pedig tudunkkal az erdeszeti altisztek — kivált azok, kik lapunknak hívei — nem szoktak részt venni.

A mostani egyenruha megváltoztatásának szükségességét mi is nem csak hogy készséggel elismerjük, de ezt már évek során át többször is hangoztattuk. Itt pedig kifogásolnunk kell nem csak magát az alakot, hanem kivált a szerencsétlenül megválasztott szint is, mely egyébként annyira bizonytalanul van meghatározva, hogy manapság senki sem tudja egész határozottsággal megállapítani, melyik és milyen színű legyen az a posztó, mely a szabályrendeletben kifejezést nyert kívánságnak

teljesen és félremagyarázhatlanul megfelel. A vonatkozó szabályrendelet ugyanis azt írja elő, hogy az erdőörök egyenruhájának a színe a lúczfenyő kérgének színéhez hasonló vörösesbarna legyen s éppen itt van a bökkenő, mert a kinek alkalma volt már egy vegyes koru lúczfenyő állapot megtekinteni, az tapasztalhatta, hogy a kéreg színe a fák kora szerint nagyon változó, mihez képest az ahhoz való alkalmazkodás is felette tág teret nyit a különféleségnek.

A mi szerény véleményünk az, hogy igenis időszerű lenne az összes kincstári erdeszeti altiszteknek hatóságoként az egyenruha mostani időszerűtlen és czélszerűtlen alakjának és színének megváltoztatása czéljából keréssel járulni a földmivelésügyi m. kir. ministerium mint legfelsőbb hatóságuk elé, a nélkül azonban, hogy a módosítás minéműségére nézve bármely hatóság személyzete egyenes kívánsággal vagy éppen követeléssel lépne fel, mert mérget lehet arra bátran venni, hogy ebben az esetben annyi lenne a vélemény, mint a hány erdőhatóság van, hanem igenis feltárandonak véljük a mostani egyenruházat hátrányait és czélszerűtlen voltát, az új átalakítást pedig rábizni azokra a faktorokra, melyek erre hivatvák, teljesen megbizva azok jó indulatában és a mai kor szellemének megfelelő izlésében. Arról, hogy az ilyen kérvények szíves fogadtatásban részesülnének, nem lehet, de nem is szabad kételkednünk.

Az öreg Misi, az én legényem, ott várt a tornácra s elém sietett. Lemásztam lovamról s megémberegettem tagjaimat kinyújtogattam. Zéno is leszállt és tovább dühöngött, mert Andris a nagy kiabálásra sem került elő.

— Eredj azért a gazemberért — kiáltá dühvel Zéno az öreg Misire — hozd elő a fülénél fogva azt a tolvajt!

— Kérlek, Zéno — mondtam kissé ingerülten — Misire nekem van szükségem, türtőztess magad, amig inasod előkerül.

E percben lóhalálában nyargalt be Andris a kapun és hadnagya felé szaladt. Zéno éktelen dühvel vágott végig rajta korbácsával, hatalmas szitkok között. A szegény hü legény még kezében tartotta a két üveg sört és papirosomagot, melyben ura számára vacsorát hozott, gondolván, hogy e veszett időben nem mehet ugysem a vendéglőbe. Nagy bajjal megértették egymást, de a korbácsütéseket már nem lehetett Andris-ról leszedni.

Levetköztünk inasaink segítségével. Csizmaink pacallá változtak, félliter vizet lehetett egyből-egyből kitölteni.

— Misi, ezt szárazra törölöd kívülbelül és sámfára ütöd — mondtam legényemnek.

— Igenis, főhadnagy ur.

— Te! — kiáltá Zéno — az enyimet teletöltöd zabbal. érted?!

— Zéno — szóltam higgadtan — fogadd meg a jó tanácsot, ne tölts bele zabot, mert aztán lovaink nem eszik meg. Tudod Caradoc milyen kényes arra.

— Hát megeszi a fene! — dühöngött Zéno. Ugy lesz, amint parancsoltam, érted?

— Értem, hadnagy ur, — mondtá Andris komoran.

A legények kivitték az átázott ruhákat a konyhába, mi szárazat vettünk, szivarra gyújtottunk, majd vacsorához láttunk. Az ordonánc elhozta a parancskönyvet s el is vitte, kedvetlenek voltunk s mihamarább ágyba bujtunk.

Az agancsos-vad sebjelzéséről.

13. Czomb-lövésnél a jelzés nem mindig egyforma. A talált vad kevésbé erős csontzúzás esetében ugyanis nyomban hátra bukik, de azonnal csülökre kap és elmenekül; — erősebb csontzúzásnál pedig eltántorodik és sántán, tántorogva s a meglőtt czombot lógatva fut tovább, míg könnyebb sebesülésnél hátsó részével kirúgva megfutamodik.

14. Gerincz-lövésnél, ha a golyó a gerinczen erős csontzúzódást okoz, vagy a gerinczet eltöri, a vad tűzben esik össze; ellenben ha a gerinczet csak érinti a golyó — talán egy darabka szőrös húst is lehorzsolva, — a vad nagyon megriad s nyilsebesen tovaszökik.

15. Láb-lövésnél, ha az egyik előláb lövetik el, a vad előre bukik, ellenkező esetben pedig hátra hanyatlik, de mindkét esetben elesik és pedig azon oldalára, a mely oldalról a lövés érte, de csakhamar csülökre kap ismét. Előláb-lövésnél hegynek lefelé, hátsóláb-lövésnél hegynek fölfelé nem megy a vad.

16. Horzs-lövésnél a vad láthatóan igen megriad s csülkeivel erősen bevág a talajba.

17. Vesepecsenye-lövésnél, vagyis a gerinczoszlop mentén a vesék fölött talált vad csaknem kivétel nélkül rögtön felbukik, majd sikertelen erőlködések közben felkelni igyekszik (ami ritkán sikerül) míg végre kínos vergődések között kimúlik.

18. Ha a lövés az agancs tövét éri, ilyenkor a vad rögtön tűzben esik össze, de csakhamar csülökre kap ismét s örökre ajánlja magát.

19. Ágyék-lövésnél a vad erősen összerezzen s rövid iramodás után leheveredik.

20. Üres lövésnél, vagyis a zsiger fölött és a

gerinczoszlop alatt talált vad megriad s tág, közepmagas szökéseket tesz s azután igen gyorsan örökre tovább áll.

A sebjelzés*) ezen husz pont alá foglalt különböző eseteit illetőleg megjegyzendő még a következők: Szívlövésnél a vad csak kivételesen (és igen ritkán) menekül s akkor is csak rövidebb, legfeljebb 80—160 m. távolságra s ott leheveredvén, mihamarább megdermed. — Ferde vállap-lövés esetében, tehát ha a golyó nem éri a szívet, a vad a szokásos jelzés után menekülni kezd s ekközben fájditva emeli megsérült első lábát. Menekülése azonban nem nagy távolságra terjed s elfeküdvén, néhány óra lefolyása alatt kimúlik. Igen erős, vagy közeli lövéseknél, midőn a golyó mindkét vállapot átjárja, a tűzben összeeső vad menekülésre képtelen. — Tüdő-, máj-, lép- és vese-lövéseknél a vad a legközelebbi sürüt keresi fel és igen gyorsan menekül, de csak néhány száz lépésre képes menni, mert ekközben gyorsan megbetegedvén, mihamarább elfekszik s rövid idő múlva kimúlik. — Ha csupán csak a tüdő lett találva s mindkét tüdőszárnyat átvágta a golyó, — ily esetekben igen rövid idő múlva megdermed a vad; ellenben tüdő horzslövéseknél, vagy ha csak a tüdő egyik szárnya lett átlöve, sokszor messzire elmegy a vad, de menekülése ilyenkor, úgy látszik, inkább önkivületi cselekmény s nekimegy fának bokornak, míg egyszerre csak mintegy villámtól sujtottam rogyik össze. Azonban az igen erős, öntudosabb vad tüdő-lövés esetében se veszti el annyira fejét s menekülése közben meg-megáll a vér kiköhögése végett. — Ha a máj, lép, vesék, vagy a tüdő a lövés által inkább csak érintve lett szóval csak könnyebb sebesülést szenvedett e szervei valamelyikén a vad, ez a körül-

*) Tudnivaló, hogy a lövés mindig ama szervtől nyeri nevét, amelyet átjárt vagy szétrocsolt a golyó — még az esetben is, ha a lövedék előbb más testrészekben hatolt volna is keresztül.

II.

Harmadnap délben izzadtan és porosan kerültünk haza a délelőtti gyakorlatról. Átöltözni hamar s el a kaszinóba ebédre! Misi a tegnapelőtt megázott csizmát glancosra pucováva állította elém; jól átzsirozva újra megpuhult, nyoma se volt rajta a kiállott felhőszakadásnak. Andris is előhozta a Zéno csizmáját, fényesre tisztítva.

— Látod! — szólt diadalmasan Zéno, amíg csizmájában talpra ugrott. A te csizmád kissé szorít, ugy-e, mert a sámfa csak az eredeti alakját adja vissza, a zab ellenben a kitágult formához alkalmazkodik s a láb számára kényelmesen kitágítja a csizmát.

Tényleg szorított kissé a csizmám, de tudtam, hogy ha belejárom magamat, újra jó lesz.

— Mit csináltatok a zabbal? — kérdeztem Andristól.

— Odaadtuk a magunk lovának — szólt. Misi. Az „eráris“ lú nincs úgy elkényeszkedve, mint a hadnagy uré.

Zéno kacagott.

— Látod, még csak kárba se ment a zab, megette a fakó, legalább hizik egy centimétert tőle.

Szolgálati csákóját fejébe vágta s könnyű diszatliláját magára kapta Zéno.

— Elmégy ma hozzá? — kérdeztem.

— Persze! Még ma nem láttam Kláriszt, majd egy órára megugrom valahogy a kászárnyából. Marha! — Add már ide a kartussomat ordított ismét Andrisra, ki a kívánt szolgálati övvel ott állott már a hát mögött.

— Te öreg — mondtam csendesesen — nem lesz jó okoskodni a szolgálattal, mert az alezredes nem mókázik ám. Menyasszony ide vagy oda, inkább holtólts nála kétszer annyi időt . . .

— Vén pap te, öröké prédikálsz! Tyhü, a jebuzeusát, elkésem a szolgálat átvételéről — kiáltá, órájára pillantva, alig van öt percem, szervusz öreg. . . Azt a keserves Ponciusát ennek a fenne csismának, egy pár zabszem a bélésébe szorult, huh, de szur. Le kellene huzni, de nincs idő rá. Szervusz . . .

mény mindig hosszabb szenvedést jelent a szegény állatra nézve, mert az ily természetű sebzéseknél csak órák múltán következik be a jótékony halál. — Fejlövésnél, ha a golyó az agyvelőt találja, a vad rendesen úgyszólván abban a pillanatban kimúlik s mintegy villámtól érten rogyik össze. Egyéb fej-lövések nem mindenkor halálosak; úgyszintén nyaklövéseknél is csak csigolya-találással hozhatjuk biztosan terítékre a vadat, ellenben csupán az izomzatot találva, a vad — gyakran annélkül, hogy jelezne — erősen megriadva elmenekül. Az ütő-ér és légeső-lövés hatásáról már volt szó. A gerincez-agy találása rögtön halált okoz, valamint a gerincez-oszlop szétzúzása is mindig halálos következménnyel jár — s a tűzben össze-rogyott vad lábra állani absolute képtelen. — Még a nyaklövéseket illetőleg mégis olykor, hogy a golyó csupán a nyakesigolya valamelyik kicsiny tövisnyújtványát találja, annélkül, hogy a nyakesigolyát magát szétzúzná. Ez esetben tűzben esik ugyan össze a golyóvágás által előidézett nagy rázkódtatás következtében a vad, de ép oly gyorsan csülkőn is terem s úgy elmegy, hogy a legtöbb esetben híré se hallani többé. Ugyanily következmények tapasztalhatók az oly lövéseknél is, midőn a gerincez-oszlop csigolyáinak kifelé álló tövisnyújtványát, vagy pedig a nyakesigolyák tövisnyújtványát éri a golyó. A rázkódtatás mindkét esetben szintén földreteríti ugyan, sőt néha a lövés után látszólag holtan terül el néhány pillanatra a vad, vagy pedig (a mi gyakoribb eset) hátára fordulván, kapálódzik egy ideig, — de csakhamar azután magához térve, fölszökik és habár eleinte tántorog és inog is egy kissé, mégis gyorsan elmenekül és meg nem kapható. Ennélfogva az ily sebzési eseteknél gyorsan kell a vadhoz nyomulni a kegyelem-lövés megadása végett. — A vesepecsenye-lövést illetőleg megjegyzendő, hogy csak akkor rögtön halálos az, vagy legalább úgy leüti a vadat, hogy felkelni képtelen, ha a gerincez-oszlop

mentén a vesék fölött talált a golyó; csupán vese-lövésnél ellenben, a bár ily módon erősen tönkrelőtt vad csak több órai szenvedés után múlik ki. — Ürlövés esetében a következményeket már ismerjük; azonban ha az ily lövés a borda, vagy gerincez-oszlop alsó részének súrolásával is jár, az esetben riasztás helyett a vad ép oly hirtelen esik össze, mintha szabályos jó lövés érte volna; de azután felugrik és világgá megy. Az ily lövések ép oly gyorsan gyógyulnak, mint a legtöbb nemesebb részeket, vagy csontot nem ért könnyű sebzések és semminemű utókövetkezménnyel nem járnak se a vad testi épsége, sem pedig kellő kondíciójára nézve. — Czomb-lövéseknél ha a golyó csontot ért (azaz csonttörés történt), a vad nem bir menekülni, hanem — mint már említettem volt — a meglőtt czombot lógatva, lassan, sántikálva vonul odább; — ellenben ha csonttörés nem történt, a vad igen fürgén elrohan s nem igen kerül meg. — A far-lövés (amit egyébiránt vérbeli Nimród produkálni sohasem szokott) csak akkor halálos, ha a golyó a medenczén át behatolva, a vad egész testét átvágja. — Lábszár-lövésnél, vagyis midőn az egyik első láb lövetik el, a vad nagyon is menekülés-képes s habár kezdetben ugyan bukdácsol is egy kissé, de azután csakhamar megtanul három lábon járni s mihamarább oly gyors iramoeásban szökik tova, mintha semmi baja se történt volna neki. Hátsó láb-lövésnél azonban erősen megbénul a vad s betegebb, lehetetlenebb is és csakis (kivált ha kissé magasan találta a golyó) lassú, néha majdnem vontatott menekülésre képes s mihamarább elfekszik. A lábszár-lövések igen sok esetben begyógyulnak, de a megnyomorodott, legtöbb-ször görbére maradt lábát nem használja a vad, hanem három lábon halad; mindamellett azért gyorsan és biztosan jár. Ha az alsó lábszár lövetik el, az esetben a szétzúzott alsó rész a legtöbbször lerohad, — de a csonkán maradt tagrész beheged, legfeljebb egy

Kirohant, de az ablak előtt megsántult.

— Te gazember, — ordított be az ablakon Andrisnak, — szándékosan hagytál benne egy pár zabszemet, Huh, de szur! No várj csak, kerüljek csak haza.

(Vége következik.)

A bogár az ember ellen.

(Egy régi följegyzés. Kinek milyen szerszáma van a védekezésre, azt használja az ellenség ellen. bor kotlós tyúk is nekimegy a kutyanak, ha bántja, de még a jámborabb liba-féle is méregbe jön olykor s ha egyebet nem tuh, hát sziszeg. A bogárvilágban nem ismeretlen dolog a védekezés, persze a sok apró, állat ezt csak a maga módja szerint teheti meg. Némelyik oly apró, hogy alig látszik, de az emberi testen mégis nyomot tud hagyni. Ismeretes, hogy az ilyen véletlenül támadt daganatokra a nép is azt mondja: mögmászta a bogár. Ha az olvó gyermek szeme reggelre kidagad s nem

birja a szeme héját mozditani, azt meg bizonyosan a pók mászta mög. Megfigyelésünk ugyan nem mindig helyes, mert például a szemhéj bedagadása gyulladás következménye és semmi köze sincsen a pókhoz, de mégis mutatja, hogy e kis furesa állatkák szokásait ismerik. Fölismerésükhöz ott voltak első sorban a Cantharidines-bogarak, mint a zöld kőris-bogár (*Lytta vesicatoria*), a szép kék nünüke (*Moel*), meg egy sor más ilyenfajta. De a többi közönséges futó-bogárnak is van, ha nem is ilyen erős védőszere. Nem egy van köztük, amelyet ha bántanak, ellenségére savat ereszt (vaj-sav), hogy ezáltal ártson neki. Van köztünk olyan-féle társaság is, mint a *Brachnusok*, a németek „*Bombardierkäfer*„-je, amely ágyúzik, ha bántják. Maró gőzt ereszt a támadóra s közben hangosan puffog. Egyiküknek a neve éppen *Brachynus explodens*. Altalában azonban apró fegyvereit nem igen használja a kis állat, örül, ha őt magát nem bántja senki. Valami nagy dolognak kell annak lennie, mikor a bogár állandóan mérges, amikor természet i ösztöneinél fogva izgatott,

kemény bunkó képződik a forradás körül. Természetesen ugyanezt a lábát járásra nem használhatja a vad, miért is — a de általában is — megnyomorodott lábánál renndesen csak három nyomot találunk a csapában. — A szügy-lövésnél megjegyzendő, hogyha ugyanis jobboldalon hatol be a golyó, akkor a tüdőt, — ellenben ha baloldalon vág be, a szívet találja. — Bél-lövés esetében, midőn t. i. a golyó a vastag vagy vékony belek közt hatol be annélkül, hogy a zsigert megsértene, a vad hamar elhever s gyorsan s erősen megbetegszik, kivált ha a vékonybél lövetett szét. Ily lövési eseteknél a sebek súlyossága és a vad testi erejéhez képest a sebzett állat viselkedése is különböző. A már ismert jelzéseken kívül jelez azzal is, hogy például a falkás-vad rögtön kiválik a csapatból s más irányba vonul, vagy pedig éppen nem menekül, hanem derekát erősen összerántva s farkát kinyújtva, lassú lépkedéssel tart egy bizonyos irányba, időközönként meg-megálva s a sebhedt rész felé tekintve, miközben fejét, nyakát hosszúra kinyújtja. Ha víz van a közelben, okvetlen felkeresi azt. — A bél-lövést kapott vad — kivált ha a lépet is megsértette a golyó — leheveredése után csakhamar seblázt kap s ha idő engedtetik teljes elbetegedéséhez betegágyát többé nem hagyja el. Kétes eseteknél, vagy nyomozás közben útbaigazítóul szolgálhat a vadásznak az a téveszthetetlen jel is, hogy a bél-lövést kapott vad nem képes hátsó lábaival az első nyomába lépni.

Nem ritkán fordulnak elő olyan esetek, midőn a lövés pillanatában a vad sebjelzésést kellőképpen meg nem állapíthatjuk; pl ha vad a magas növényzetben állt, általában ha nagyon fedve volt, vagy pedig szeles

mint azt a vihar előtt legyeken és szunyogokon lehet tapasztalni. Van eset rá, hogy mérgesen dühödtek s s a négylábú állatot, a melyen és a melyből élnek, tömeges támadásaikkal szinte félbolonddá teszik. Ki ne hallotta volna már dühében kiáltozni a házörző ebet, mikor rekkenő nyári délutánokon nem bír a legyekkel? A Szeged város tulajdonában levő Práznovszky-féle bogár-gyűjteményben, annak az iratai között találtam egy erre vonatkozó érdekes megjegyzést. Régi kéz irta a Staphylinus lucens-ről. A Staphylinak igen kiterjedt családúak, szinte számtalan a fajtájuk. Van közöttük az égy hüvelyk hosszútól egészen addig, a melyet már nagyító üveg nélkül meg sem lehet nézni. Ocsmány életet élnek, trágyában, rothadó hulladéokban, dög-testen laknak, régente magyarul holyvának, vagy ponálnak nevezték. Az említett helyektől eltekintve, máshol nem igen laknak s annál csodálatosabb, hogy a följegyzés szerint a St. lucens 1862-ben a budai hegyekben egész házak ellen intézett támadást. A följegyzés ezt mondja róla:

„Illy rovarok 1862, évi aug. havában a Zugligetben sok házat ellepven, a hol az ember bőrén csak mentek a leg fájdalmasabb, undok gyuladt sebeket okoztak, mintha tüzzel érintetett volna a bőr.”

Tömörkény István.

időben a szem elé tóduló löporfüst miatt, mi a kellő kitekintést oly gyakran korlátozza stb. Ily eseteknél sokszor igen jó útbaigazítóul szolgálhat a vadat ért golyó felütésének, illetőleg vágásának, mint jelnek, azon különbözőképen hangzó csattanása is, melyet a a lövést követőleg a talált testrészt szerint minden esetben hallani. Így például jó vállaplövésnél a golyó vágása igen éles és tisztán hallható; de czomb-lövésnél is ilyen a golyó vágása, bordatörés esetében azonban tompa s emellett erős ütést hallani.

Lábszár-, általában csontot ért lövésnél a golyó-vágás éles és tisztán hallható; ellenben bél lövésnél tompa ütésként hangzik.

Lakatos Károly.

(Vége következik.)

Fejedelmi szivarok. A német császár számára Havannában különleges szivarokat készítenek. Ezeknek hossza 17 centiméter és Havannában darabjuk 28 centbe kerül. Vámmal együtt körülbelül három márka (3 k. 60 fi.) az áruk. Ugyanott az angol király részére is készítenek szivarokat. Edvárd király a nagy és erős szivarokat szereti. A számára készített szivarok hossza 22 centiméter s vastagságuk a közepén 5 1/2 centiméter. Egy ilyen szivar a mi pénzértékünk szerint körülbelül tizenegy koronába kerül. És a napokban rendelt meg az angol király ezer ilyen szivart.

Egy ép mammuth. Szibériában, fönt a jégvilágban ráakadtak az őslátatok királyára, amint teljes sértetlenségben aludta örök álmát. A pétervári akadémia egy tudós társasága, amely fönt a messze vidékeken járt kutató utjain, volt olyan szerencsés, hogy ezt a világra szóló fölfedezést megtehesse. Mindezt ideig ugyanis nem volt egy teljes, hatalmas, valóságában megmaradt mammuthunk, pedig ez volt az öt világrész minden valamirevaló tudósának egyik legnagyobb vágya. A pétervári szerencsés tudósok jól tudják a dolog fontosságát és ugyancsak vigyáznak arra, hogy a szép mammuth-példány jó karban érkezzék meg az oroszok fővárosába, hogy se husában, se semmiféle más belső részében semmi kár ne essék.

Hogy utazik a király? A világtörténet lapjai tanúsítják, hogy a fejedelmek milyen pompát fejtettek ki egy-egy látogatásuk alkalmával. A mai korban a mi királyunk fejt ki a nyilvános szereplések alkalmával az összes uralkodók közt a legnagyobb fényt és pompát. Mostani prágai útja alkalmából kétszeresen szükséges volt az a nagy udvari pompa, mert a pusztá látogatáson kívül politikai súlya is van a király otilétének. A király 340 főnyi kísérettel utazott Prágába, és érdekes ennek az összeállítása. A király kíséretében vannak: a szárnysegédek és ministereken kívül két komornyik, egy főajtónálló, három fegyverhordozó egy-egy udvari kamarai szolgál, ajtónálló, udvaros, a főszárnysegéd ordonánca, futár, kabinet bejelentő, a kabinetiroda ordonánca, a miniszterelnök ajtónállója és szolgálja három udvari bejelentő, két teremőr, 14 ajtónálló, egy pénztári szolgál, egy őrmester és tizenhatsz gyalogos gárdista, egy trombitás, öt lovasrendőr, tizenegy tisztiszluga, négy lovász, két altiszt, huszonegy gyalogos testőr, ttz szolgál egy udvari

táviró-ordonánc, öt udvari háziszolga, három hivataloszolga, két hivataloszolga az udvari éleskamrából, két főszakács, öt elsőosztályú és két másodosztályú udvari szakács, két elsőosztályú és három másodosztályú istállószakács, két konyhaszolga, három szakácsnő, három udvari pince-mester és két segéd három külön tisztiszolga, négy udvari cukrász, két kisegítő udvari cukrász, három tisztiszolga, két cukrásznő, két udvari asztalfelügyelő, hat udvari asztalterítő, egy udvari ezüsttisztító, két udvari ezüstmosónő egy külön tisztiszolga, két udvari ruhatárosnő, egy uniformis-felügyelő, egy portás, egy éléstárnok, két főkocsis, két udvari állatorvos, egy nyerges, egy fényező, egy szijgyártó három kocsimosó, tizenhat udvari kocsis, tíz loápoló, egy bejelentő lakáj-helyettes, három kamarai fegyvernők, huszonhat főlakáj-egy-egy főelőkészítő és előkészítő, két szijgyártó tizenegy udvari szolga, két loápoló, két magánloápoló, egy borbély. Ilyen nagy kísérettel királyunk még sohasem utazott.

Fak. A kassai tanítók elhatározták, hogy a jövőben nevelői működésük egyik főfeladatát abban látják, hogy az ifjúságot a fak szeretetére tanítsák. Eddig csak az volt az elemi iskolák állandó erkölcsi tantétele, hogy az állatot nem szabad kizárni. Most már kiterjesztik ezt az erkölcsi védelmet a fákra is s tisztelétreméltó, követésre érdemes határozatukkal egészen új utakra terelik a neveléstudományt foglalkozók figyelmét. Ma tehát a fak szeretetét hirdetik a gyermekek előtt, holnap már a kövek, a nagy és kis vizek iránt keltenek érdeklődést a fiatal elmékben s így lassan-lassan hatalmas érzéseket plántálnak bele a gyermekek szívébe minden iránt, ami a természethez tartozik. A természet szeretete pedig kezdete a világ ujjaszületésének, záloga egy jobb és szebb kornak, hajnala annak a nagyszerű reggelnek, mely egyszer csak meg fog virradni az emberiség számára, mikor a legfőbb, a legjobb és legnemesebb törvényeket a természet ismeretéből fogjuk leszűrni s e törvények szerint fogunk élni.

A fak szeretetére oktató kassai tanítók világreformatori munkát végeznek. Kicsi dolognak látszó nagy dolgot, melyben vajha követné őket az ország minden tanító-testülete.

Furcsa zenekar. Az olaszok a legkülönbélebb zenekarokat állítják össze. De egyben mind megegyeznek, hogy művésziek és harmonikusak. Volt rá eset, hogy Bariban egy népünnepben olyan zenekar járt be a várost, amely 22 dobosból és egy klarinétosból állott. A 22 dob azonban különbözőképpen volt hangolva. És ez a zenekar is kellemes volt a fülnek. Olyan zenekar azonban sehol sincs, mint a marokkói szultán udvarában. Nyolczvan zenészből áll, mind a 80 klarinétos és hangszereik mind egyenlően vannak hangolva. Legyen a marokkói szultán ő felsegének az ő gusztusa szerint. De hogy milyen élvezete telik abban, ha ez a zenekar Mascagni, Saint-Saëns, Gounod vagy — Wagner operáit játszsza, azt csak ő tudná megmondani.

Felelős szerkesztő és tulajdonos lapkiadó
Podhradzky Emil.

1901 évi 2368 szám.

PÁLYÁZATI HIRDETMEY.

Az alulírt m. kir. erdőhivatal a kerületében üresedésben levő egy I. osztályú és öt III. osztályú erdőőri, egy II. osztályú famesteri és egy II. osztályú erdőlegényi, illetve fokozatos előléptetés esetén megfelelő számú III. osztályú erdőőri és II. osztályú erdőlegényi állásokra évi 800, 900 és 600 korona fizetéssel, illetve 400 korona szegődménydíjjal és az egyéb állományszerű illetményekkel ezennel pályázatot hirdet.

Az erdőőri és famesteri állásra pályázók felhivatnak, hogy az 1879 évi XXXI. t.cz. 37. §-ában követelt szakvizsga letételét, azonfelül valamilyen az államerdészeti szolgálatba ujonnan belépni kívánók ép és erős testalkatukat, különösen jó látó-, halló- és beszélő képességüket igazoló s kincsbíró erdészeti orvos, megyei főorvos vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását igazoló okmányokkal felszerelt és sajátkezűleg írt kérvényeiket folyó évi július hó 15-ig az alulírt erdőhivatalhoz nyújtsák be.

A famesteri állomásért folyamodók ezen kívül azt is igazolni tartoznak, hogy a vízi-, ut- és polgári építkezésekre vonatkozó gyakorlati ismeretekkel bírnak s képesek az építkezéseknek a megállapított tervek szerint való vezetésére.

Szászsebesen 1901 évi június hó 22-én.

M. kir. erdőhivatal.

1496/1901.

PÁLYÁZAT.

Alulírott erdőhivatalnál 3 koronáig terjedhető napdíjjal javadalmazott díjnoki állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom azokat, kik ezen állást elnyerni ohajtják, hogy végzett tanulmányaikról, eddigi alkalmaztatásukról, előéletükről és életkorukról valamint egészségi állapotukról szóló okmányaikkal felszerelt és saját kezűleg magyar nyelven írt folyamódványaikat 1901 évi július hó 7. napjáig hozzám benyújtsák.

A magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birása és magyarhonosság megkívánatnak.

Orsován, 1901 évi június 15.

M. kir. erdőhivatal.

Kiszolgált csendőr.

33 éves nős, beszél magyarul és németül. jó bizonyítványokkal rendelkezik, erdőőri vagy vadőri alkalmazást keres. Az illető 3 év óta van az erdészethetnél, erdőitést igen jól érti, jó lövő; ez idő szerint a m. kir. közalapítványok egyik uradalmában van alkalmazva. Az erdőőri szakvizsgát a folyó év őszén fogja letenni, Czime az Erdészeti Ujság kiadóhivatalában megtudható. 3—3

TÁBLÁKAT.

Erzsébet emlékfák megjelölésére, Legeltetési és más tilalmi táblákat bármely nyelven, esetleg egyszerre három nyelven is tartós anyagból, lemoshatlan festéssel legjutányosabban készít

Winkler Gusztáv
Szászsebesen.

Árjegyzék ingyen és bérmentve küldetik.

Első rangu egyenruházati intézet

Blum és Társa

Szerb kir. udv. szállítók. Ó cs. és kir. Fensége József Főherceg udv. szállítói.
A nagyméltóságu Földmívelésügyi m. kir. Ministerium hivatalosan megbízott
erdészeti egyenruha szállítói.
Az „Országos Erdészeti Egyesület” rendes tagjai.

BUDAPEST IV. Belváros, Sütő utca 2. szám, a Szervitater sarkán.

Saját műhelyeink a házban: Sütő utca 2, Szervita tér 8, Hajó utca 3.

A XVIII. számú, kimerítő tartalmu árjegyzékünk közrebocsátása alkalmából ajánljuk legkészségesebb szolgálatainkat, minden néven nevezendő, — mesteri szabásu, izlésteljes csinos kiállításu

EDÉSZETI és ERDŐ ALTISZTI EGYENRUHÁK

nemkülönbén felszerelési cikkek szállítására

Hivatalos uton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, hosszas gyakorlatunk alatt, — a betekintheető számos elismerő nyilatkozatok tanúsága szerint, — mindenkor, az igen tisztelt megrendelők legteljesebb megelégedésére hoztuk kivitelbe.

POLGARI RUHÁK

a legujabb francia es angol divat szerint, szinte jutányos árban készítettnek. — Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem vágó cikket készsággal beszerezünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk,

Óvjuk igen tisztelt megrendelőinket oly czégektől, kik olcsó reklám árak által régi vevőinket megteveszteti óhajták, miután jutányosabb árt csak is az anyag és kiszolgálás rovására nyujthatnának. Kívánatra ingyen és bérmentve küldjük meg árjegyzékünket és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ívet. Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelem és pontossággal lesz kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel

BLUM és TÁRSA

Szerb királyi udvari szállítók.
Ó császári és királyi Fensége József főherceg udvari szállítói. A nagyméltóságu Földmívelésügyi Ministerium hivatalosan megbízott erdészeti egyenruha-szállítói. Az „Országos Erdészeti Egyesület” rendes tagjai.

Jutányos árak.

STEGMANN JÁNOS könyvnyomdája

Szász-Sebesen

elvállalja minden könyvnyomdai munka gyors és csinos elkészítését a legolcsóbb árak mellett.

Névjegymegrendeléseknél mintával is szolgálók és azok a megrendelés napján eszközöltetnek.

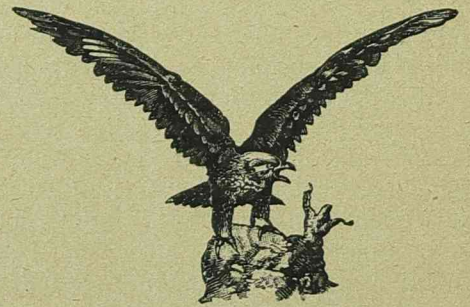
MAGYARHON ELSŐ LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVÜ ÓRAÜZLETE

BRAUSWETTER JÁNOS

SZEGEDEN
CS. ÉS KIR. KIZÁRÓLAGOSAN SZAB.
KRONOMETER- és MŰ-ÓRAS
FELTÁLLÓJA A REMONTOIR
INGAÓRAKNAK STB. STB.

ÓRAK, ÉKSZEREK
10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL
KÉSZPENZÉRT, VALAMINT
RÉSZLETFIZETÉSRE
JAVÍTÁSOK 5 ÉVI JÓTÁLLÁS MELLETT.

KÉPES ÁRJEGYZÉK 2000 ILLUSZTRÁCIÓVAL INGYEN és BÉRMENTVE

Dr. Lendl Adolf
világhírű

zoologiai laboratoriuma elvállal szárnyasokat és szörmés vadat kitömésre.

Jutányos árak, kitűnő munka, művészi kivitel.

Budapest, II. Donáti u. 7.

A természet és Halászat

állattani, vadászati és halászhati képes folyóirat. Egy évre 6 kor. Megjelenik havonként kétszer.

Mutatványokat ingyen küldünk.

Nyomatott Stegmann János könyvnyomdájában Szászsebesen.